

Titulació	Tipus	Curs
2502442 Medicina	FB	1

Professor/a de contacte

Nom: Jorge Molero Mesa

Correu electrònic: jorge.molero@uab.cat

Equip docent

Jaume Valentines Álvarez

Anna Macaya Andres

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Cap

Objectius

L'objectiu fonamental de l'assignatura és introduir l'estudiant de primer curs al coneixement i a l'ús de les eines bàsiques del saber i de la pràctica mèdica, per tal de facilitar-li l'aprenentatge posterior i la socialització en l'àmbit professional. Es tracta, doncs, d'una assignatura propedèutica que ajuda l'alumnat a adquirir competències i habilitats que li seran útils en la consecució dels resultats d'aprenentatge específics de la resta d'assignatures de la titulació de medicina.

En el primer bloc temàtic l'estudiant ha de conèixer l'estructura bàsica del vocabulari mèdic actual i els problemes de la comunicació oral i escrita en el camp de les ciències mèdiques i ha d'adquirir la capacitat de comprendre la dinàmica de la informació en medicina, els tipus de documents més importants i la manera de recuperar selectivament una informació determinada. Aquest bloc es complementa amb dues sessions pràctiques on l'alumnat ha de completar les destreses i les habilitats incloses en aquest apartat.

En els blocs següents els/les alumnes examinaran diversos problemes bàsics de les ciències de la salut des d'una perspectiva històrica. En aquest sentit i davant la dispersió de continguts especialitzats que l'alumnat trobarà durant la seva carrera, aquesta part de l'assignatura ofereix una visió integrada de la medicina en la qual es considera l'ésser humà com a entitat multidimensional on la interrelació de factors de tota mena (biològics, psicològics, socials) condicionen i modifiquen tant els estats de salut i de malaltia com les seves manifestacions. Aquests factors s'estudiaran històricament i des de perspectives diferents (classe social,

gènere, raça), per tal de determinar-ne la influència en els estats de salut i de malaltia de les poblacions a través de la història.

Tant en les classes teòriques com en les pràctiques i els seminaris, l'alumnat haurà de dur a terme un conjunt d'activitats que el familiaritzaran amb l'ús de les diverses eines conceptuals, metodològiques i instrumentals necessàries per desenvolupar una visió autònoma, i alhora crítica i rigorosa, del paper de la medicina en el sistema d'assistència sanitària i social. Per les seves característiques, aquesta assignatura es programa el primer semestre de primer curs i els seus objectius i continguts es complementen amb els de les assignatures "Pràctica Clínica Assistencial I" (PCA I) i "Autoaprenentatge Integrat en Medicina I (AIM I)" i, especialment, amb el "Taller d'Introducció a la Recerca" (TIR).

Competències

- Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
- Demostrar que comprèn la importància i les limitacions del pensament científic en l'estudi, la prevenció i el maneig de les malalties.
- Demostrar que coneix els fonaments històrics de la salut, la malaltia i la professió mèdica.
- Demostrar que coneix les organitzacions nacionals i internacionals de salut i els entorns i condicionants dels diferents sistemes de salut.
- Demostrar un nivell bàsic d'habilitats de recerca.
- Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la recerca.
- Formular hipòtesis i recollir i valorar de manera crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.
- Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
- Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.
- Reconèixer els elements essencials de la professió mèdica com a resultat d'un procés evolutiu, científic i sociocultural, incloent els principis ètics, les responsabilitats legals i l'exercici professional centrat en el pacient.
- Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.
- Valorar críticament i utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària.

Resultats d'aprenentatge

1. Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
2. Definir els factors determinants de la transició sanitària al món contemporani.
3. Demostrar un nivell bàsic d'habilitats de recerca.
4. Demostrar una visió diacrònica de les institucions assistencials i les estratègies sanitàries desenvolupades.
5. Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la recerca.
6. Descriure els condicionants històrics del procés de globalització dels problemes sanitaris i les estratègies internacionals en matèria de salut.
7. Descriure els fonaments històrics de les professions sanitàries en la perspectiva del pluralisme mèdic.
8. Descriure la dinàmica de la informació en les ciències de la salut a través dels sistemes de recuperació de la informació.
9. Detallar els condicionants històrics en la configuració dels diversos sistemes nacionals de salut.
10. Entendre la ciència mèdica com un coneixement en construcció, sotmès a canvis constants, que planteja nous reptes i noves oportunitats.
11. Explicar el paper del professional de la sanitat com un agent social de canvi, crític i solidari, en favor de la salut de la comunitat.
12. Explicar els principis de la telemedicina.

13. Formular hipòtesis i recollir i valorar de manera crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.
14. Identificar els canvis i permanències en les formes i els continguts del procés de medicalització.
15. Identificar els orígens i la institucionalització de l'activitat científica, així com les bases epistemològiques del pensament científic en ciències de la salut.
16. Identificar els processos de professionalització en el camp de les ciències de la salut i la seva tendència a l'especialització.
17. Identificar la diversitat de sistemes mèdics, incloses les medicines alternatives, i identificar-ne els fonaments.
18. Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
19. Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.
20. Reconèixer els estats de salut i malaltia com a construccions socialment determinades que canvien segons les cultures i el curs del temps.
21. Reconèixer i distingir les diferents tradicions mèdiques que configuren el panorama sanitari actual.
22. Reconèixer l'abast i les limitacions del pensament científic en les ciències de la salut.
23. Utilitzar correctament les bases de dades i les obres de referència bibliogràfica, enciclopèdica i lexicogràfica en ciències de la salut.
24. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.
25. Valorar les conseqüències sobre el pacient de la diversitat de pràctiques i professions sanitàries.

Continguts

Orígens, transmissió i evolució del llenguatge mèdic. Els sistemes d'informació en les ciències de la salut. Bases històriques del mètode científic en l'àmbit de la salut. Els orígens de la malaltia. Els sistemes mèdics. Història dels sabers mèdics i de les pràctiques assistencials. Conceptes de salut i malaltia. La història social de les malalties. Els models d'assistència mèdica. De la higiene individual a la medicina social. L'aparició de l'hospital modern i de l'atenció primària de salut. L'ensenyament de les ciències de la salut. Les professions sanitàries.

BLOCS DISTRIBUTIUS

- A. LLENGUATGE, DOCUMENTACIÓ I MÈTODE EN LA MEDICINA
- B. MALALTIA, CULTURA I POBLACIÓ
- C. EL CONEIXEMENT MÈDIC I LA SEVA APLICACIÓ A OCCIDENT
- D. LA MALALTIA I EL PROCÉS DE MEDICALITZACIÓ
- E. ANÀLISI DELS TERMES MÈDICS
- F. L'ACCÉS ALS DOCUMENTS MÈDICS
- G. CULTURA MATERIAL DE LA MEDICINA

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
PRÀCTIQUES DE LABORATORI (PLAB)	6	0,24	1, 5, 12, 18, 19, 25
SEMINARIS (SEM)	6	0,24	1, 2, 3, 4, 5, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24
TEORIA (TE)	30	1,2	2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23

Tipus: Supervisades

PRESENTACIÓ / EXPOSICIÓ ORAL DE TREBALLS	6	0,24	2, 4, 6, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22
Tipus: Autònomes			
ELABORACIÓ DE TREBALLS	12	0,48	13, 24
ESTUDI PERSONAL	14	0,56	8, 23, 24
LECTURA D'ARTICLES / INFORMES D'INTERÈS	45	1,8	24

ACTIVITATS D'APRENENTATGE

I. Activitat dirigida:

TEORIA (TE)

Classes magistrals (60 min)

A. LLENGUATGE, DOCUMENTACIÓ I MÈTODE EN LA MEDICINA

1. La informació en les ciències mèdiques
2. El llenguatge mèdic i l'estructura dels termes mèdics
3. Els neologismes i els obstacles a la comunicació en medicina
4. Els documents mèdics: estructura, funció i ubicació
5. Els sistemes de recuperació de la informació bibliogràfica
6. La història clínica
7. El cicle de la investigació en les ciències mèdiques
8. Observació i experimentació en medicina
9. Estratègies per a l'obtenció de les dades
10. L'acte mèdic i el raonament clínic: la hipòtesi diagnòstica i el judici pronòstic

B. MALALTIA, CULTURA I POBLACIÓ

11. La malaltia com a fenomen històric, biològic, social i cultural
12. Els primers vestigis de la malaltia. Paleopatologia
13. La demografia històrica i l'estructura de les poblacions
14. Malaltia, població i societat. L'epidemiologia històrica
15. La societat davant la malaltia. Els sistemes mèdics
16. La malaltia a les cultures arcaiques
17. La malaltia a les cultures clàssiques

C. EL CONEIXEMENT MÈDIC I LA SEVA APLICACIÓ A OCCIDENT

18. Difusió i vigència de la medicina clàssica grega
19. La patologia galenicotradicional
20. Els orígens de la patologia científica moderna
21. La patologia moderna dels segles XVII i XVIII
22. La medicina experimental

D. LA MALALTIA I EL PROCÉS DE MEDICALITZACIÓ

23. De la higiene individual a la higiene pública
24. La pesta i la teoria miasmàtica
25. El còlera i la revolució industrial
26. Positivisme i sanitarisme en la prevenció de la malaltia
27. La tuberculosi i la qüestió social
28. L'eugenèsia: acords i divergències sobre el "bon néixer" i el "bon viure"

29. L'internacionalisme sanitari i la diferència colonial
30. Les relacions de gènere a las ciències de la salut

PRÀCTIQUES DE LABORATORI (PLAB)

Classe pràctica en espai especialitzat - Aula informàtica- (180 min)

31. Anàlisi dels termes mèdics (E)
32. L'accés als documents mèdics (F)

SEMINARIS ESPECIALIZATS (SEM)

Seminari en espai especialitzat (60 min)

- 33, 34, 35. Cultura material de la Medicina (G)

II. Activitats autònomes:

Lectura comprensiva d'articles i informes d'interès (45 hores)

Estudi personal (14 hores)

Elaboració i presentació de treballs(12 hores)

III. Activitats supervisades:

Presentació/ Exposició oral de treballs (6 hores)

IV. Lliuraments:

Còpia dels treballs realitzats als seminaris

Lloc: Secretaria Unitat d'Història de la Medicina

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Pràctiques: Avaluacions escrites mitjançant proves objectives: Ítems de selecció: Ítems d'elecció múltiple	20%	2	0,08	1, 8, 18, 23, 24
Seminaris: Avaluació mitjançant casos pràctics i resolució de problemas i defensa oral de treballs	30%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 24
Teoria: Avaluacions escrites mitjançant proves objectives: Ítems de selecció: Ítems d'elecció múltiple	50%	2	0,08	2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 25

El sistema d'avaluació de l'adquisició de les competències per a aquesta matèria s'organitza en tres mòduls que es corresponen amb els blocs temàtics i les tipologies docents.

Teoria: Avaluacions escrites mitjançant proves objectives: Ítems de selecció: Ítems d'elecció múltiple (50%). L'avaluació de la part teòrica de l'assignatura equival a 5 punts (sobre 10) de la nota global de l'assignatura i s'efectuarà mitjançant un examen de 35 preguntes d'elecció múltiple que inclourà matèria corresponent als blocs temàtics A, B, C i D. L'estudiant ha d'obtenir almenys 2,5 punts per superar aquest apartat.

Pràctiques: Avaluacions escrites mitjançant proves objectives: Ítems de selecció: Ítems d'elecció múltiple (20%). L'avaluació de la part pràctica (blocs E i F) equival a 2 punts (sobre 10) de la nota global de l'assignatura. S'efectuarà mitjançant un examen de 15 preguntes d'elecció múltiple corresponents a les pràctiques 1 i 2. S'ha d'obtenir almenys un punt per superar aquest apartat.

Seminaris: Avaluació mitjançant casos pràctics i resolució de problemes i defensa oral de treballs (30%). L'avaluació dels seminaris (bloc G) equival a 3 punts (sobre 10) de la nota global de l'assignatura. S'efectuarà mitjançant la participació al seminari (ABP) i la realització i presentació de treballs. S'ha d'obtenir almenys un punt i mig per superar aquest apartat.

La puntuació final serà la suma dels punts obtinguts.

Per tal que l'avaluació sigui efectiva, el/la estudiant ha de superar cadascuna de les diferents proves per separat.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o la professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

Els/les estudiants/es que no hagin superat l'assignatura es podran presentar a una prova de recuperació dels blocs A, B, C i D (Teoria) i dels blocs E i F (Pràctiques). No es contempla la recuperació de l'avaluació del bloc G (Seminaris) donada la seva metodologia docent en ABP.

Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat dels blocs temàtics el pes dels quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura. A més, per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver obtingut almenys un 3,5 en la qualificació total de l'assignatura.

Es considerarà com a "No Avaluable" l'alumnat que no realitzi les proves d'avaluació tant teòrica com pràctica, exhaurint els drets a la matrícula de l'assignatura

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única.

Bibliografia

Bibliografia específica

López Piñero, José María. La medicina en la historia. Madrid: La Esfera de los Libros; 2002.

López Piñero, Jose María; Terrada Ferrandis, Maria Luz. Introducción a la medicina. Barcelona: Crítica; 2000.

Barona Vilar, Josep Lluís, editor. Manual de Historia de la Medicina. Valencia: Editorial Tirant lo Blanch; 2023.

Barona Vilar, Josep Lluís. Introducción a la medicina. València: Universitat de València; 1992.

Rodríguez Ocaña, Esteban. Por la salud de las naciones. Higiene, microbiología y medicina social. Madrid: Akal; 1992.

Bibliografia de consulta

Cooter, Roger; Pickstone John V. Companion to medicine in the twentieth century. London-New York: Routledge; 2003.

[Porter, Dorothy. Health, Civilization and the State : A History of Public Health from Ancient to Modern Times. London-New York: Taylor & Francis Group; 1999](#)

Ripoll Miralda, Jaume. Grec mèdic: guia per identificar termes. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat; 2018.

Bernabeu Mestre, Josep. El llenguatge de les ciències de la salut. Introducció a la formació de termes mèdics. València: Conselleria de Sanitat i Consum de la Generalitat Valenciana / Universitat d'Alacant; 1995.

Cueva Martín, Alejandro de la; Aleixandre Benavent, Rafael; Rodríguez i Gairín, Josep Manuel. Fonts d'informació en ciències de la salut. Valencia: Universitat de València; 2002.

Harding, SandraG. Ciencia y feminismo. Madrid: Morata; 1996.

López Piñero, Jose María; Terrada Ferrandis, Maria Luz. Introducción a la terminología médica. 2ª ed. Barcelona: Masson; 2005.

Medicina Clínica. Manual de estilo. Publicaciones biomédicas. Barcelona: Doyma; 1993

Navarro Acebes, Xavier. Curs pràctic de terminologia mèdica. 2a ed. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona; 1998.

Recursos d'Internet

[ICJME. Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals](#)

[Diccionari Enciclopèdic de Medicina](#)

[Diccionario médico-biológico, histórico y etimológico](#)

Programari

No cal programari específic.

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PLAB) Pràctiques de laboratori	101	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	102	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	103	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	104	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	105	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	106	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	107	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	108	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt

(PLAB) Pràctiques de laboratori	109	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	110	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	111	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	112	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	113	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	114	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	115	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	116	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	117	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	118	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	101	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	102	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	103	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	104	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	105	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	106	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	107	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	108	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	109	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	110	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	111	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	112	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	113	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	114	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	115	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	116	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	117	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	118	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	101	Català/Espanyol	primer quadrimestre	tarda
(TE) Teoria	102	Català/Espanyol	primer quadrimestre	tarda
(TE) Teoria	103	Català/Espanyol	primer quadrimestre	tarda

